

Мністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра криміналістики

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЦИФРОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»

Харків 2025

Тема 1. Цифровізація досудового розслідування та цифрові технології у судочинстві.

1. Поняття, ознаки інновацій та інноваційних методів у юридичній діяльності. Сутність та переваги цифровізації досудового розслідування.
2. Інформаційно-аналітичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень: зміст, мета, завдання. Інформаційно-телекомунікаційна система досудового розслідування "іКейс".
3. Використання сучасних автоматизованих робочих місць в судово-слідчій практиці.
4. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система та її можливості.

Задача.

Під час проведення слідчої (розшукової) дії слідчий використовував інноваційні технології на базі штучного інтелекту, зокрема різні чат-боти, для пошуку необхідної інформації, її узагальнення та структурування.

Питання для обговорення:

- 1) Надайте правову оцінку таким діям слідчого.
- 2) Чи допустиме використання інноваційних технологій (зокрема штучного інтелекту) у слідчій діяльності? Як це співвідноситься з вимогами щодо дотримання слідчої таємниці?
- 3) Які ризики виникають у контексті захисту персональних даних та конфіденційної інформації?
- 4) Які законодавчі чи етичні обмеження слід враховувати при використанні інструментів штучного інтелекту в діяльності правоохоронних органів?

Тема 2. Цифрові докази.

1. Поняття, види та джерела цифрових доказів. Вимоги, що пред'являються до цифрових доказів.

2. Принципи роботи з цифровими доказами та використання штучного інтелекту. Виявлення та фіксація цифрових доказів.

3. Особливості вилучення мобільних пристроїв. Електронні (цифрові) докази в мережі Інтернет (OSINT).

4. Оцінка та використання цифрових доказів у судочинстві.

Задача.

Під час розслідування кримінального провадження про шахрайство слідчий отримав інформацію, що підозрюваний активно використовував мобільний телефон та соціальні мережі для комунікації з потерпілими.

Під час обшуку було вилучено смартфон, ноутбук та зовнішній накопичувач. Окрім цього, слідчий отримав з анонімних джерел скріншоти та посилання на акаунти в соціальних мережах, де підозрюваний рекламував сумнівні інвестиційні послуги.

Слідчий вирішив використати інструменти OSINT і навіть за допомогою спеціальних AI-алгоритмів спробував відновити видалені повідомлення та структурувати отримані дані.

Питання для обговорення:

1. Визначте, які з наведених відомостей можуть вважатися цифровими доказами, а які лише джерелами отримання інформації.

2. Які вимоги мають бути дотримані при роботі з вилученою технікою (смартфон, ноутбук, накопичувач)?

3. Як правильно здійснити виявлення та фіксацію цифрових доказів, щоб забезпечити їхню допустимість у суді?

4. Які особливості потрібно врахувати під час вилучення мобільного пристрою?

5. Чи можна вважати скріншоти з соціальних мереж допустимими доказами? За яких умов?

6. Які ризики виникають при використанні OSINT-методів та штучного інтелекту для обробки цифрових доказів (у контексті дотримання процесуальних вимог, захисту персональних даних та збереження слідчої таємниці)?

7. Яку правову оцінку може дати суд щодо використання таких цифрових доказів у процесі?

Тема 3. Можливості судових експертиз цифрових носіїв інформації та цифрових даних.

1. Форми використання спеціальних знань в сфері інформаційних технологій.

2. Види судових експертиз в сфері інформаційних технологій. Комп'ютерно-технічна експертиза, її види та завдання. Вимоги до об'єктів дослідження.

3. Залучення спеціалістів в сфері інформаційних технологій до проведення огляду та обшуку, їх види та роль у процесуальній дії.

Задача.

У ході розслідування справи про витік комерційної таємниці з'ясувалося, що підозрюваний співробітник компанії скопіював частину конфіденційних файлів на особистий USB-накопичувач і пересилав окремі документи через приватну електронну пошту.

Під час обшуку у нього вдома було вилучено ноутбук, флеш-накопичувач та смартфон. Виникло питання про проведення судової експертизи цифрових носіїв інформації.

Питання для розв'язання:

1. Які форми використання спеціальних знань у сфері ІТ можуть бути застосовані у цій ситуації (спеціаліст, експерт тощо)?

2. Які види судових експертиз доцільно призначити у цій справі?

3. У чому полягає специфіка комп'ютерно-технічної експертизи, її завдань та об'єктів дослідження?
4. Які вимоги до об'єктів (ноутбук, флешка, смартфон) необхідно врахувати перед передачею їх на експертизу?
5. Якою може бути роль спеціаліста в сфері ІТ під час огляду та обшуку таких носіїв інформації?
6. Які ризики можуть виникнути у випадку недотримання правил зберігання та транспортування цифрових носіїв?
7. Яке значення висновків судової експертизи матиме для оцінки доказів у суді?

***Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної
дисципліни***

Нормативно-правові акти

1. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 36, ст.275 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
2. Про електронну комерцію: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 45, ст.410 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>
3. Про захист персональних даних: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 34, ст. 481 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
4. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 45, ст.403 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>
5. Про національну безпеку України: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст. 241 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
8. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності: Прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text
9. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних: міжнар. док. від 28січ. 1981р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326#Text
10. Конвенція про кіберзлочинність: міжнар. док. від 23 листоп. 2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text
11. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 трав. 2013 р. No386-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#Text>
12. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: розпорядження КМУ від 02.12.2020р. No1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>
13. Про затвердження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах: затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 29березня 2006р. No373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2006-%D0%BF#Text>
14. Інструкція з формування та ведення інформаційної підсистеми «Атріум» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» затв. Наказом МВС України від 11 грудня 2019 року № 1032. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0217-20#Text>.
15. Інструкція з формування та ведення інформаційної підсистеми «Гарпун» інформаційно-телекомунікаційної системи "Інформаційний портал

Національної поліції України" затв. Наказом МВС України від 13 червня 2018 року № 497. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0787-18#Text>.

16. Інструкція з формування та ведення інформаційної підсистеми «СЛІД» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» затв. Наказом МВС України від 16 березня 2020 року № 257. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0319-20#Text>.

17. Положення про єдину цифрову відомчу телекомунікаційну мережу МВС: наказ МВС України від 4 липня 2019 р. №596. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1055-16#Text>

18. Положення про інформаційно-комунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України» затв. Наказом МВС України від 03.08.2017 № 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17#Text>.

19. Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему досудового розслідування «іКейс» затв. Наказом Національного антикорупційного бюро України, Офісу Генерального прокурора, Ради суддів України, Вищого антикорупційного суду від 15 грудня 2021 року № 175/390/57/72 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0390886-21#Text>.

20. Положення про Департамент інформаційно-аналітичного забезпечення Міністерства внутрішніх справ України. затв. Наказом МВС України від 05.11.2012 № 1010 URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/MVS408?an=20&ed=2012_11_05.

21. Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему прикордонного контролю "Гарт-1" Державної прикордонної служби України затв. Наказом Адміністрації Державної прикордонної служби України від 30.09.2008 № 810. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-08#Text>.

22. Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи:

затверджено Рішенням Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 № 1845/0/15-21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text>

23. Порядок доступу до відомостей інформаційно-аналітичної системи «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості» затв. Наказом МВС України від 30 березня 2022 року № 207 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0426-22#Text>.

24. Порядок фіксації біометричних даних іноземців та осіб без громадянства під час прикордонного контролю в пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон та у контрольних пунктах в'їзду-виїзду, а також здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення: наказ МВС України від 24 квітня 2019 року № 310. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0496-19#Text>

25. Типове положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві затв. Наказом МВС України від 22.01.2016 № 39 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0216-16#Text>.

Рекомендована література

Основна література

1. Білецький А., Цапок М. Правові аспекти введення електронної системи управління кримінальними провадженнями (e-Case Management System) у кримінальний процес щодо корупційних правопорушень. Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ, 2020. 32 с.

2. Благута Р.І., Мовчан А.В. Новітні технології у розслідуванні злочинів: сучасний стан і проблеми використання: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 256 с.

3. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т.: Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / Авдєєва Г. К. та ін.; редкол.: В. Ю. Шепітько (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. 951 с.
4. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: навч. посіб. В. М. Варенко. Київ: Університет «Україна», 2014. 417 с.
5. Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції: монографія / кол. авт. В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, Г. К. Авдєєва та ін.; за заг. ред. В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля. Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2017. 206 с.
6. Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці: матеріали міжнар. «круглого столу» (Харків, 12 груд. 2019 р.) / редкол.: В. Ю. Шепітько (голов. ред.), В. А. Журавель, В. М. Шевчук, Г. К. Авдєєва. Харків: Право, 2019. 164 с.
7. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності підрозділів кримінальної поліції: збірник наукових статей за матеріалами доповідей Всеукраїнської науково-практичного семінару 23 березня 2018 року / упоряд. В.В. Сенік, Т. В. Магеровська. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 209 с.
8. Кібербезпека та інформаційні технології: монографія. Х.: ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2020. 380 с.
9. Зубок, В.Ю. Кібербезпека топології INTERNET: монографія. К.: ІПМЕ ім. Г.Є.Пухова, 2022. 191 с.
10. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 1. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.
11. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 2 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 328 с.
12. Кримінальні процесуальні та криміналістичні основи використання електронних документів у доказуванні: колективна монографія / А. В. Гутник, А. Я. Хитра. Львів: ЛьвДУВС, 2022. 204 с.

13. Мовчан А. В. Інформаційно-аналітична робота в оперативно-розшуковій діяльності Національної поліції: навч. Посібник. Львів: ЛьВДУВС, 2017. 244 с.
14. Нашинець-Наумова А.Ю. Інформаційна безпека: питання правового регулювання: монографія. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 168 с.
15. Правові засади інформаційної безпеки України: монографія / П.Д. Біленчук, Л.В. Борисова, І.М. Неклонський, В.О. Собина. Харків: 2018. 289 с.
16. Самойленко О.А. Основи методики розслідування злочинів, вчинених у кіберпросторі: монографія / О. А. Самойленко; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва. Одеса: ТЕС, 2020. 372 с.
17. Скрипник А.В. Використання цифрової інформації в кримінальному процесуальному доказуванні: монографія. Харків: Право, 2022. 408 с.
18. Столітній А. В. Електронне кримінальне провадження: передумови виникнення, сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. Київ: АртЕк, 2016. 723 с.
19. Теплицький Б.В., Шарай Л.Г., Ковальов К.М., Кузьмін С.А. Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку : наук.-практ. посіб. Київ: Паливода А.В., 2019. 168 с.
20. Чернишов Г. М. Науково-аналітичне забезпечення протидії злочинності: навч.-метод. посіб. [Електронний ресурс] / Г .М. Чернишов. Одеса, 2020. URL: <https://hdl.handle.net/11300/12339>.
21. Шевчук В.М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добірка наук. пр. Харків: Право, 2020. 1280 с.
22. Шепітько В. Кримінальне право, криміналістика та судові науки: енциклопедія / Валерій Шепітько, Михайло Шепітько. Харків: Право, 2021. 508 с.

23. Шепітько В., Шепітько М. Доктрина криміналістики та судової експертизи: формування, сучасний стан і розвиток в Україні. *Право України*. 2021. № 8. С. 12-27.

24. Шепітько В.Ю., Журавель В.А., Авдєєва Г.К., Стороженко С.В. Автоматизовані інформаційні системи як засіб удосконалення розслідування вбивств. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 1 (88). С. 161-166.

25. Shepitko V. Introduction to criminalistics. Kharkiv: Apostille Publishing House L.L.C, 2021. 168p.

26. Textbook of criminalistics. Volume 1: General Theory. Edited by H. Malevski, V. Shepitko. Kharkiv: Apostille Publishing House LLC, 2016.

27. Abiodun TF, Abioro T. Roles And Challenges Of International Criminal Police Organization (Interpol) In Investigation Of Crimes And Maintenance Of Global Security. *Research Journal of Social Science and Management*. 2020. №3. Vol. 10. P. 7-24. URL:<https://www.researchgate.net/profile/TemitopeFrancisAbiodun/publication>.

28. Drewer D., Miladinova V. The BIG DATA challenge: Impact and opportunity of large quantities of information under the Europol Regulation. *Computer Law & Security Review*. 2017. №3. Vol. 33. P. 298-308. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0267364917300699>.

29. Safjański T. The Impact of the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol) on Combating Cross-Border Crime – Legal and Practical Aspects. *Law and Forensic Science*. 2017. № 2. Vol. 14. URL: <http://lawforensics.org/the-impact-of-the-european-unionagency-for-law-enforcement>.

30. Electronic evidence guide as basic guide for police officers, prosecutors and judges. Version 2.1. Cybercrime division. Directorate General of Human Rights and Rule of Law. Strasbourg. 2020. 200 p.

Додаткова література

1. Алексєєва-Процюк Д.О., Брисковська О.М. Електронні докази в кримінальному судочинстві: поняття, ознаки та проблемні аспекти застосування. Науковий вісник публічного та приватного права. 2018. Випуск 2. С. 247-253.
2. Використання технологій штучного інтелекту у протидії злочинності: матеріали наук.-практ. онлайн-семінару (м. Харків, 5 листоп. 2020 р.). Харків: Право, 2020. 112 с.
3. Гавловський В.Д. Аналіз стану кіберзлочинності в Україні. Інформація і право. 2019. №1 (28). С. 108-117.
4. Демчишак Р.Ю. Перспективи біометричної ідентифікації у рамках криміналістичної реєстрації. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Випуск 29. 2021. С.148-154.
5. Капустіна М.В., Демидова Є.Є., Латиш К.В. Використання сучасних інформаційних технологій при розслідуванні воєнних злочинів. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 4.
6. Коваленко А.В. Електронні докази в кримінальному провадженні: сучасний стан та перспективи використання. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2018. Вип. 4. С. 237-245.
7. Косолап О.В. Використання соціальних мереж у виявленні та розслідуванні злочинів: зарубіжний досвід та перспективні напрямки. «Молодий вчений». 2016. № 8 (35). С.93-96.
8. Латиш К. Цифрова криміналістика у період війни в Україні: можливості використання спеціальних знань у сфері інформаційних технологій. Criminalistics and forensic expertology: science, studies, practice XVIII. 2022. С. 31-37.
9. Латиш К.В., Демидова Є.Є., Капустіна М.В. Можливості цифрової криміналістики під час розслідування легалізації корупційних доходів. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 4.

10. Метелев О.П. Цифрові докази як окремий вид доказів у кримінальному процесі. Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення. Харків: Право, 2018. Вип. 10. С. 100-104.

11. Ратнова А.В. Проведення огляду облікового запису користувача в соціальній мережі під час досудового розслідування кримінального провадження. Науково-практичний журнал «Прикарпатський юридичний вісник». 2020. №3 (32). С. 97-102.

12. Самойленко О.А. Концепція криміналістичної методики розслідування злочинів, вчинених з використанням обстановки кіберпростору. Право та державне управління. 2018. № 1. С. 208-213.

13. Хижняк Є. Ідентифікація особистості злочинця за віртуальними слідами в мережі Інтернет. Підприємництво, господарство і право. 2017. №11. С.217-221.

14. Юхно О.О. Особливості використання інформаційних технологій під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій та їх процесуальне оформлення. Вісник ХНУВС. 2016. №2 (16). С. 86-95.

15. Яцик Т.П. Розслідування інформаційного тероризму та кіберзлочинності (міжнародно-правовий аспект). Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). 2017. Випуск 1(5). С. 111-115.

16. Shepitko V., Shepitko M. The Formation of Digital Criminalistics as a Strategic Direction for the Development of Science. XVII Criminalistics and Forensic Expertology: Science, Studies, Practice. Abstracts of the XVII International Congress (September 16-17, 2021). Bratislava, Slovak Republic, 2021. P. 187-198.

Інтернет-ресурси

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://dspace.nlu.edu.ua/>

Електронний репозитарій ДВНЗ Ужгородського національного університету - <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>

Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://library.nlu.edu.ua/>

Національний науковий центр «Інститут судових експертиз імені засл. проф. М. С. Бокариуса» - <https://www.hniise.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора - <https://www.gp.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державного Бюро Розслідувань. - <https://dbr.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України <https://mvs.gov.ua/uk/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України - <https://nabu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національної поліції України — <https://www.npu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства оборони України - <https://www.mil.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Ради національної безпеки і оборони України - <https://www.rnbo.gov.ua/>.

Офіційний веб-портал Президента України — <http://www.president.gov.ua>.

Офіційний сайт Міжнародної поліцейської організації Interpol. URL: <https://www.interpol.int>.

Офіційна сторінка українського підрозділу Interpol. URL: <https://www.interpol.int/Who-we-are/Member-countries/Europe/UKRAINE>.

Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу. URL: <https://fiu.gov.ua>.

Офіційний сайт Департамент Кіберполіції Національної поліції України. URL: <https://www.cybercrime.gov.ua>

Офіційний сайт інтегрованої інформаційно-пошукової системи youcontrol. URL: <https://youcontrol.com.ua>.

Офіційний сайт інформаційно-пошукової системи Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info>.

Офіційний сайт міжнародної ліги кібербезпеки. URL: <https://ligabezinfo.org/>

Харківський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України – <https://ndekc.kh.ua>

Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз СБУ - <https://ssu.gov.ua/naukovo-doslidnytskyi-institut>

Головний експертно-криміналістичний центр Державної прикордонної служби України - <https://dpsu.gov.ua/ua/golovniy-ekspertno-kriminalistichniy-centr/>

Перелік відкритих реєстрів та баз даних України. URL: <https://investment.zoda.gov.ua/uk/perelik-vidkritih-restriv-ta-baz-danih-ukraini>.

Юридичний додаток PravoSud. URL: <https://pravosud.com.ua>.

Єдиний державний веб-портал відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua>.

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри криміналістики. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/79-kafedra-kriminalistiki>